

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

De cantico angelorum et circumcissione domini. ca. vj.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

Diebus illis

Ierit edictus a cesare augusto vt describeretur vniersus orbis
 Uolens cesar scire numeru regionu in orbe q
 romane suberat ditioni. numez etia ciuitatu
 in qlibet regione. noia qz capitū in qlibet ci
 uitate. pceperat vt de suburbanis oppidis vi
 cis z pagis ad sua pfueret boies ciuitate. z
 maxime ybiciuqz habitaret ad ciuitate pueni
 ret vn traheret origine. et qscz denariu argē
 teum pēij. r. numoz vsualiu vn denari dice
 bat pēidi. puincie tradēs se subditū romano
 impio pfiteret. Nā et num⁹ imaginē pfere
 bat cesar et inscriptionē nois. Et qz nūer⁹
 eoz q cēsicapite ferebant. vl vt alij legunt q
 cētum capitū ferebāt. certo nūero determīa
 batur et redigebat in scptis. id. pffessio hmoi
 descriptio vocabat. Hec descriptio pma est
 a pside syrie cyrino. Pna dō qstū ad cyrinū sy
 rie pside. qz ei iudea in ymbilico zone habita
 bilis esse dō. puissuz ē vt i ea inchoaret. z de
 inde p circūstātes regiones alij pside pscq
 rent. Vel forte pma vniersalis: qz alie pces
 serāt pticulares. Vel forte pma capitū i ciui
 tate fiebat a pside. scda ciuitatū i regione a le
 gato cesar. tertia regionū i vrbē corā cesare.
 Sic pma iudea facta ē stipēdiaria romanis
 Hec descriptio singul annis fieri videt. qz i
 euāgelio legit Magister vñ nō soluit tribu
 tū h anno. Accēdit aut ioseph a nazareth in
 bethleē: eo q esset de domo dauid vt pfiteret
 cū maria vxore sua pgnate. Si mulieres pff
 tebāt. iūgendū ē sic vt pfiteret cū maria. Si
 soli vñ sic est ordo Accēdit ioseph cū maria
 De natuitate saluatoris Cap. V.

ſlectū est autē cū

fessent ibi: pepit iōgo filiū suuz pmo
 genitū. nō p⁹ quē alius: sed aū quē
 null⁹. et pānis innoluit reclinauit eū in pse
 pio: qz nō erat ibi ei loē⁹ i diuersorio. Dicit q
 fenū in q tacuit iesus delatū est romā ab he
 lena. et est i ecclia scē marie maioris. Infra
 basilicā nō lōge a psepō qescit hieronymus
 Paula qz z eustochiū i bethleē qescit. Diffi
 cile fuerat paupibz p frequētia multoz q ob
 idipm pueniat vacuas inuenire domos. et
 in cōi trāsitu q erat iter duas dom⁹ operimē
 tū hñs qd diuersorū dō se receperūt sub q
 ciues ad colloquēdū vl ad puiscndū i diebz

ocij. vel p aeris intēperle diuertebant. Forte
 ibi ioseph psepū fecerat bouē et asino qz se
 cū adduxerat in q reposit⁹ ē iei⁹. Ad qd qdā
 referūt illō esaiē. Loguit bos possessore suuz
 et asin⁹ p sepe dñi sui. Et illō ab abachub. In
 medio duū aialtū zgnosceris. Etia i pictur
 ecclesiaz q sūt qsi libri lalcoz. h repitāt nob
 Nat⁹ est aut saluator anno regni augusti ces
 saris. xliij. Annos ei. xij. q a morte iulij sture
 rāt vsqz ad actiū bellū regno augusti conu
 meramus. Anno pō regni herodis. xxx. vñ
 uerso orbe pacato o
 lympiadis cētesime
 nonagesime tertie an
 no. iij. Anno ab vrbē
 condita. dcc. iij. nat⁹
 est dñs. Nat⁹ est aut
 nocte dñice diei. qz si
 tabulā p potū retro parras inuenies hñs
 anni pcurrentē quintū regularē ianuarij ter
 tium. Quibz iunctis et sublati. vij. romanet
 vñ. Itaqz kal. ianuarij in dñica inuenies q
 cōcurrūt. Nā ea die q dicit: fiat lux. facta est
 lux. visitauit nos oriens ex alto. Inchoata ē
 vero fm quosdam. vij. etas a natuitate chri
 fm aplm q ait Cū venerit plenitudo tpsis
 scdm alios a die q baptizat⁹ ppter vñ res
 generatiuā datā aqs. fm alios a passione: q
 tūc apra ē porta z inchoata est q dāmō. vij. q
 escentiū fluxerāt qdē ab adā anni qncqz mil
 lenicentū nonaginta sex. als nonagitanouē
 ab abraā duo milia. xij. fm. lxx. fm hebreos
 vero longe pauciores.

De cantico angeloz et circūcisione dñi.
 Capitulum. VI

Pastores erat

escdo miliario a bethleem i regione
 eadez custodientes vigilias noctis
 sup gregē suū. Hos fuit antiquioribz i vno
 qz solstitio vigilias noctis custodire ob sol
 venerationē. q forte mos etia apud iudeos
 ex vsu cohabitantiū inoleuerat. Et ecce ange
 lus dñi stetit iuxta illos annuncias eis natū
 saluatorē in bethleem. et in signū postū pu
 rū in psepō nūciauit. Et facta est cū angelo
 multitudo angeloz dicentiū. Gloria in excelsis
 deo. et in terra pax hoibz bone voluntatis
 qz p chm glorificat⁹ est pater: et pax facta ē
 iter deū et hoīem. inter angelū et hoīem. iter
 iudeum et gentile. Pro hac multitudie. pñ

gelorum vel pro grege pastor. voluit quidam illi locum propheticum dictum turrim gregis. ibi. et turris gregis nebulosa: cum tamen iam non primo contraxerat: sed nomen loci idem. quod iacob gregem ibi pascuit cum Rachel parturiret. Et transientes pastores usque Bethleem inuenerunt Iosue quod factum erat ad eos. et qui audiebant mirabantur super his qui dicebant a pastoribus ad eos. **Barlaam** quod conseruabat omnia ista hec conferens in corde suo. de qua natus est Iesus ut putabat filius Ioseph. christi enim generatio sic erat. Prima quidem hominis conditio de terra. secunda de latere viri. tertia ex viro et femina. quarta sic erat ut nasceretur sine viro homo de femina. **Ubi** et appropriata circumlocutio pro nomine christi filii hominis dicitur est prima et secunda generatio ruerunt. in tertia de ruina generamur. in quarta de ruina suscitamur. **Decimo die** circumciderunt puerum et declarauerunt nomen eius Iesum. quod interpretum situm erat et ab angelo prout dicitur. **Ubi** positus in ecclesia saluatoris apud carolum.

De stella et magis.
Capitulum. VII.

Triadecima

Ubi dicitur: ecce magi venerunt ab oriente in hierosolymam dicentes. **Ubi** est qui natus est rex iudeorum. **Ubi** dicitur enim stella eorum in oriente et venturus a adorare eum. **Successores** fuerunt isti doctrine balaam qui stellam nouerunt eius uaticinio. et a magnitudine scientie magi nuncupati sunt. Quos enim greci philosophi. persei magos appellant. **Venerunt** enim de finibus persarum et chaldeorum ubi fluuius est Euphrates. et a Sabea regio dicitur. **Quidam** tamen non eos primo dictos magos putant. sed postquam dominum herodis fecerunt per aliam viam reuertentes. **Christos** dicitur stellam multo ante tempore christi factus nasceretur apparuisse eis: et ita multo tempore de longinquo venerunt. **Potuit** tamen fieri ut in triduo diebus super dromedarios sedentes longa terrarum spacia transirent. **Audientes** magos herodes rex turbatus est: et omnis hierosolyma

cum illo. **Ubi** dicitur rex neque de semine hircanorum vel aristoboli natus esset regnaturus se tantum alienigena destituro. **Turbatus** autem ciuitas nouitate miraculi percussa. **Cum** diligenter discerneret rex ortum stelle a magis ut per eum natale pueri cognosceret: etiam a sacerdotibus et scribis sciscitabat ubi christus nasceretur. **Qui** iuxta michaeam in Bethleem effratus nasciturum dixerunt. **Bethleem** prius dicta est effratus ab uxore cauleph que ibi sepulta est. quia quidam suspicant filiam fuisse uxoris et marie sororis moysi. **Postea** propter famosam sterilitatem per quam elimelech cum domino suo adijt moabitis: cum reddita fuisset et inuenerit ueritas. **Dicta** est Bethleem que sonat domus panis. **Dixit** autem rex magis ut inuentum puerum sibi indicaret: ut uentus adorat eum. **Iam** enim antequam direxerat ad persequendum puerum. **Quos** egredientes de hierosolyma stella antecedebat usque dum uentus staret supra domum ubi erat puer. **Dicit** fulgens stellam tunc creatam notabilem et discretam a ceteris. **Et** in splendore quod ea lux diurna non impediuisset. **Et** in loco. quod neque in firmamento cum stellis minoribus erat. neque in ethere cum planetis. sed in aere uicinas terris tenebat vias. **Et** in motu. quod prius immobilis super iudeam. magis dedit signum ueniendum in iudeam quod ex deliberatione sua hierosolymam transiit. **Quibus** egressis tunc primo motu notabili percessit eos stella que pacto officio moysi esse desijt reuertens in placentem materiam uel sumpta fuerat. **Tunc** quidam tradunt bellam uoluisse quod in puteum Bethleemitanum ceciderit. et post in diebus paulis et eulochij quidam uirgines deo dicatas eam miraculose uiderunt. **Quod** quod fabulosum existimauerunt fratres eius quibus monastica ducebat vitam cum a comunione sua quousque separauerunt.

De oblatione et nomine magorum.

Capitulum. VIII.

Ingressi

Ubi dicitur: quia diuersorum lucas nominat: obtulerunt puero singulis auribus et myrram: secundum Sabeis consuetam oblationem. **Inde** significantes eum: regem deum: sed mortalem. **Flora** trium magorum hec sunt hebraice. **Appellati** amarus. damasus. **Grece** galgalath. magalath. sarachim. **Latine** balthasar. caspar. melchior. **Qui** cum deliberaret de reditu: nesciens eum in sonis ne rediret ad herodem. **Et** uentus ibi